

Asia: VN/24081/2023-OM-49

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi varmuusvankeuden käyttöön otosta ja elinkautisvankien vapauttamismenettelyn kehittämisestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Turun hovioikeus pitää kannatettavana ehdotetun esityksen päämäärää suojella jokaisen oikeutta elämään ja henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja turvallisuuteen entistä paremmin. Näiden oikeuksien tehokas suojeleminen edellyttää, että oikeusjärjestelmäämme sisältyy keino jatkaa ilmeisen vaaralliseksi arvioidun yhdistelmärangaistukseen tai elinkautiseen vankeuteen tuomitun henkilön vankeusaikaa. Esitysluonnoksessa (s. 29) kerrotun kaltainen tilanne, jossa yhdistelmärangaistukseen tuomittu vanki vapautetaan valvonta-ajalle suoraan suljetusta vankilasta, koska hän ei ole täyttänyt avolaitokseen sijoittamisen edellytyksiä, on yhteiskunnan turvallisuuden kannalta epätydyttävä.

Hovioikeus kannattaa ehdotettua yhdistelmärangaistuksen soveltamisalan laajentamista siten, että sen tuomitseminen ei edellyttäisi voimassa olevan lainsäädännön tavoin aiempaa rikollisuutta sekä niitä ehdotettuja muutoksia, jotka tähtäävät oikeuspsykiatrian resurssien entistä tarkoituksenmukaisempaan käyttämiseen. Näiden resurssien on myös oltava riittävällä tasolla tarpeellisten tutkimusten ja riskiarvioiden tekemiseen joutuisasti.

Vaarallisuudesta ja väkivaltaisuudesta laadittaviin riskiarvioihin liittyy esitysluonnoksessa kerrotuin tavoin suurta epävarmuutta. Tällaisiin riskiarvioihin perustuva vankeuden jatkaminen merkitsee vakavaa puuttumista etenkin määräaikaiseen vankeusrangaistukseen tuomitun rikosentekijän perus- ja ihmisoikeuksiin ja tuomitsemiskynnykset on asetettava hyvin korkealle, kuten ehdotuksessa on tehtykin. Vankeuden jatkamista on käytettävä aivan viimesijaisena keinona kansalaisten suojelemiseksi. Lisäksi tällaiset ratkaisut on kyettävä vakuuttavasti perustelemaan. Teknologian ja psykologisten tutkimusmenetelmien kehittyessä on syytä ottaa nopeasti käyttöön paras mahdollinen tieto ja tekniikka entistä luotettavampien riskiarvioiden tekemiseksi.

Ehdotetut muutokset ovat esitysluonnoksessa kerrotuin tavoin Euroopan neuvoston vaarallisista rikoksentekijöistä antaman suosituksen mukaisia ja linjassa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen kannanottojen kanssa. On tärkeää, että ehdotettuja säännöksiä sovelletaan tosiasiallisesti vain vaarallisimpina pidettyihin rikoksentekijöihin, eikä järjestelmän soveltamisalaa laajenneta aikaa myöten samalla tavoin kuin pakkolaitosjärjestelmän soveltamisalaa 50-luvulla laajennettiin.

Lausunnon on valmistellut asessori Miika Laaksoharju

Laaksoharju Miika
Turun hovioikeus